

Byggeskikkveileder Utvikling av mal for Husbanken

NKF-seminar, Tromsø 29. – 30. januar 2007
Siv.ark. MNAL Cecilie Flyen Øyen
SINTEF Byggforsk

Mal for utvikling av byggeskikkveileder

- Er det behov for veiledning? Eksempler
- Gjennomføring av prosjektet Mal for byggeskikkveileder
 - Begrep
 - Erfaringer fra veiledere, kommuner og evalueringen av plan- og bygningsloven
- Eksempler på estetisk utvikling
- Problemstillinger
- Anbefalinger
- Innhold – Eksempler på nivåer for tilpasning
- Videreføring i fase 2
- Hva skal barnet hete?

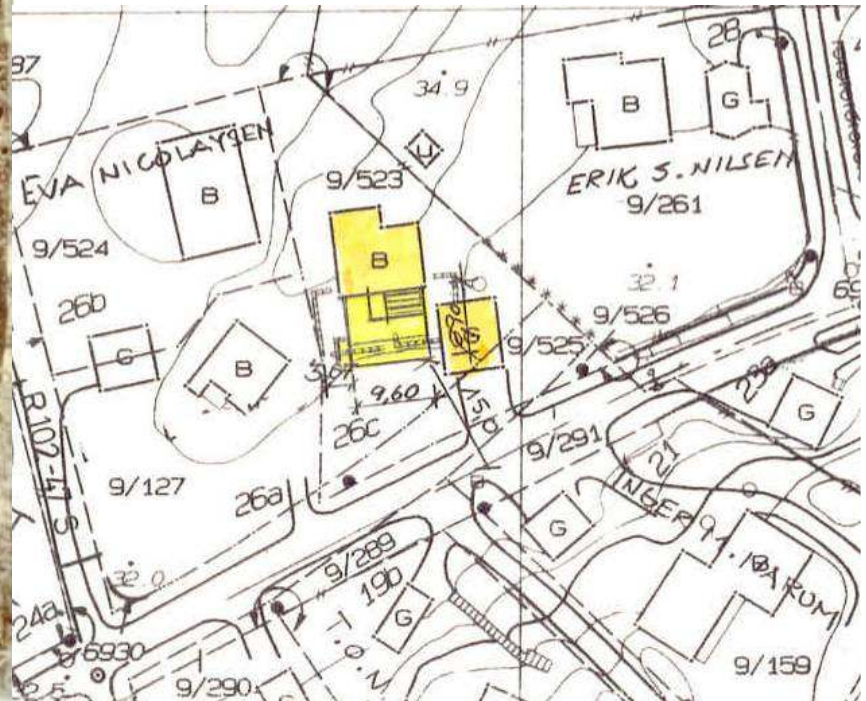

Er det behov for veiledning?

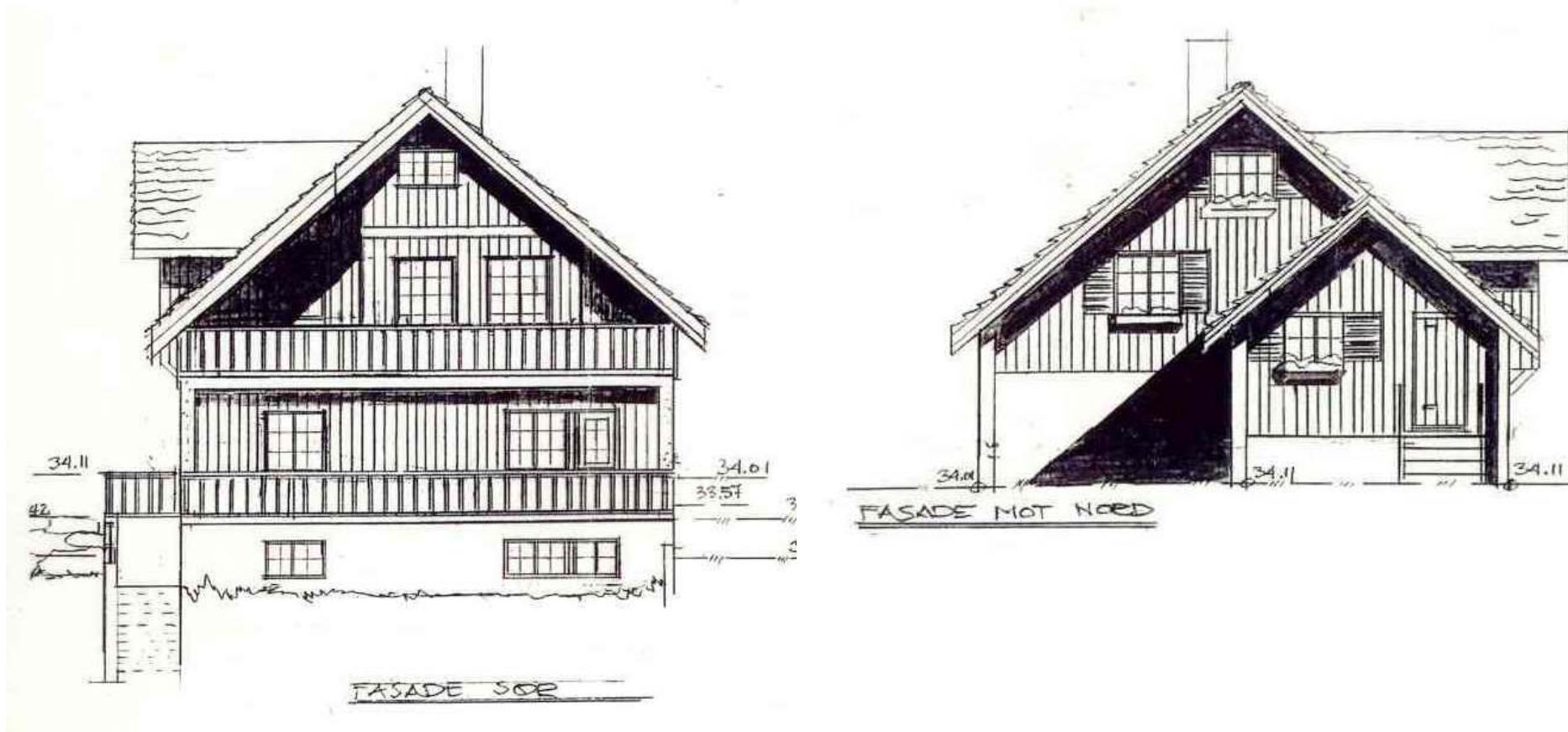
- Dokumentasjon for estisk utforming som følger søknadene er ikke alltid like forklarende...

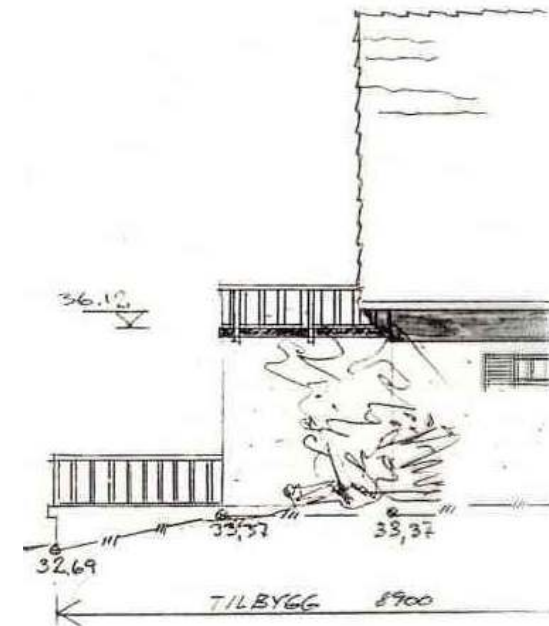
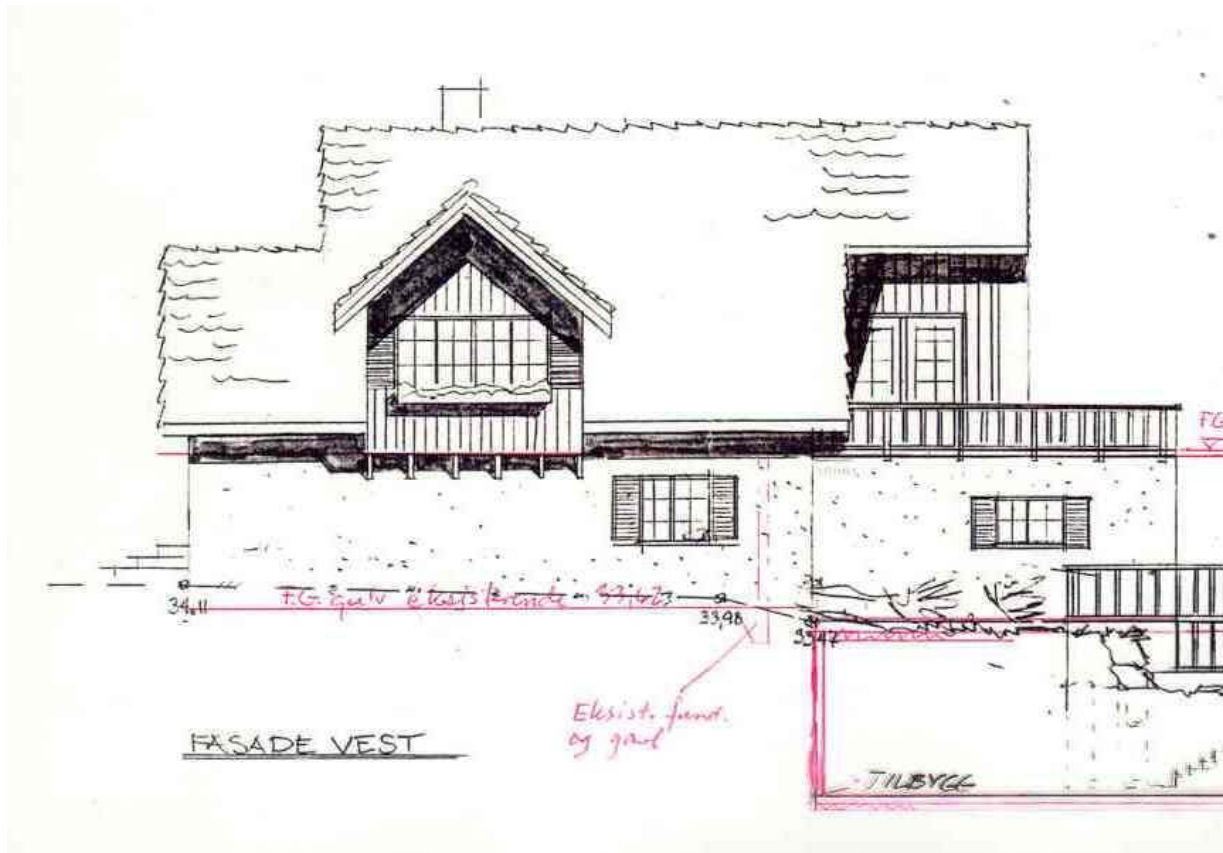
Foto: Jens Bjørneboe © NBI

Nye fasader

Nye fasader

Resultat – Vellykket?

- Byggeskikksirkelen: KONFLIKT

Gjennomføring av fase 1

- Bakgrunn, metode og gjennomføring
- Analyse av:
 - Erfaringer fra evaluering av Plan- og bygningsloven - *Forsterket fokus på estetikk?*
 - Erfaringer fra veiledere
 - Erfaringer fra 3 kommuner - caseundersøkelse
- Problemstillinger
- Anbefalinger

Henriette Salvesen © DivA Arkitekter

Begrep: Estetikk

I plan- og bygningsloven

- Visuelle kvaliteter i byggverk og fysiske omgivelser – uttrykk og inntrykk

Estetisk kvalitet

- Knytter seg til både historie, naturgrunnlag og menneskers bruk og opplevelse av omgivelser

Estetisk strategi

- Angir hovedrammer for å styre utviklingen av estetikk i bygde omgivelser

Estetisk utvikling

- Betegner en (styrt) prosess, ikke et normativt begrep. Omhandler hvordan bygde omgivelser utvikles og formes over tid

Begrep: Arkitektur

Definisjon

- Bygningskunst, bygningsstil, utforming av bygde omgivelser

Arkitektonisk kvalitet

- Som estetisk kvalitet knytter arkitektonisk kvalitet seg til både historie, naturgrunnlag og menneskers bruk og opplevelse av omgivelser, men benyttes gjerne ved drøfting av byggverk

Arkitektur skal ivareta

- Funksjonalitet, estetikk, form, byggeteknikk og byggeskikk i bygde omgivelser

Foto: Cecilie Flyen Øyen © SINTEF Byggforsk

Foto: Cecilie Flyen Øyen © SINTEF Byggforsk

Begrep: Byggeskikk

Empirisk begrep som betegner det som faktisk bygges, uavhengig av kvalitet

- Knyttet gjerne til tradisjonell regional bebyggelse
- Vurdering av godt eller dårlig er som oftest knyttet til nybygging eller ombygging
- Byggeskikk er en praksis basert på opparbeidet erfaring i forhold til funksjon, klima, ytre påvirkning, tilgang på materialer

Foto: Henrik Øyen © Slåttebu, Sørlandet

Foto: Byggforsk. Mortensrud kirke, Jensen og Skodvin

God estetikk = god arkitektur = god byggeskikk?

Foto: Byggforsk. Mortensrud kirke,
Jensen og Skodvin Ark.

Foto: Byggforsk. Mortensrud kirke,
Jensen og Skodvin Ark.

Erfaringer fra veiledere

- Omfang og innhold, begrepsavklaringer
- Tilpasning til nære omgivelser mangler
- Har analyser, mangler veiledning

Erfaringer fra evalueringen

Kommuner

- Estetikk markant styrket tema
- Liten verktøyutvikling pga ressursallokering
- Økning av politiske vedtak som fraviker faglig innstilling
- Flere kommuner har laget veiledere for utvikling av reguleringsplaner
- Manglende strategi for estetikk – lite sammenheng mellom plannivåer

Foretak

- Økt dialog med kommuner
- Ønsker tydeligere rammer og mer samlet oversikt
- Ønsker ikke løsningsforslag – relatert
- Økende antall private reguleringsforslag
- Manglende og lite relevant dokumentasjon av estetisk utforming

Foto: Henrik Øyen © Slåttebu, Sørlandet

Erfaringer fra 3 kommuner

- Målgruppe:
 - Målgruppe for veiledere ikke konkret definert
- Manglende sammenheng
 - Strategier, planer, vedtekter osv
- Kommunale problemstillinger:
 - Bevaring – transformasjon
 - Fortetting – jomfruelig terreng
 - Bevaring av vegetasjon og grøntarealer
- Innhold veiledere og virkemidler:
 - Særdeles variert ift nivå, fokus og utfordringer
 - Veiledere aldri evaluert, ikke avklart gyldighet

Erfaringer fra 3 kommuner

- Kommunenes ønsker og behov:
 - Fokus på stedstilhørighet og det unike lokale
 - Generelle problemstillinger
 - Saksbehandlingsstøttende verktøy
 - Juridisk forståelse og bruk av §§ i PBL, rettsgyldige vedtak
 - Folkelig og pedagogisk fremstilling

Foto: Tor Meinich Wathne ©

Problemstillinger

- Hva er kommunens overordnede mål for utvikling?
- Hvilke behov skal en byggeskikkveileder dekke?
- Hvilke målgrupper?
- Hvordan tilpasse til målgruppens behov?
- Hva bør presenteres?

Foto: Cecilie Flyen Øyen © SINTEF Byggforsk

Omgivelser med tradisjonell oppdeling

Foto: Tor Meinich Wathne ©

Løsning 1 – Innfylling

Foto: Tor Meinich Wathne ©

Løsning 2 - Innfylling

Foto: Tor Meinich Wathne ©

Løsning 3 - Innfylling

Foto: Tor Meinich Wathne © Nøtterøy kommune

Anbefalinger

- Mal for Estetisk/byggeskikk-veileder
 - Kartlegging, strategi og handlingsplan
 - Innhold (maks 25 sider)
- Prosjektideer for videreføring
 - Utvikling av mal for veileder
 - Utvikling av prosessveiledning gjennom pilotprosjekt
 - Artikkelserie og formidling
 - Blader i Byggforskserien
 - Database for eksempler på kommunale veiledere
 - Kunnskapsstatus
 - Avklare bruk av skjønnhetsparagrafen
 - Utvikling av veileder for internett (Byggsøk/Plansøk)

Anbefalinger veileder

Trinn 1:

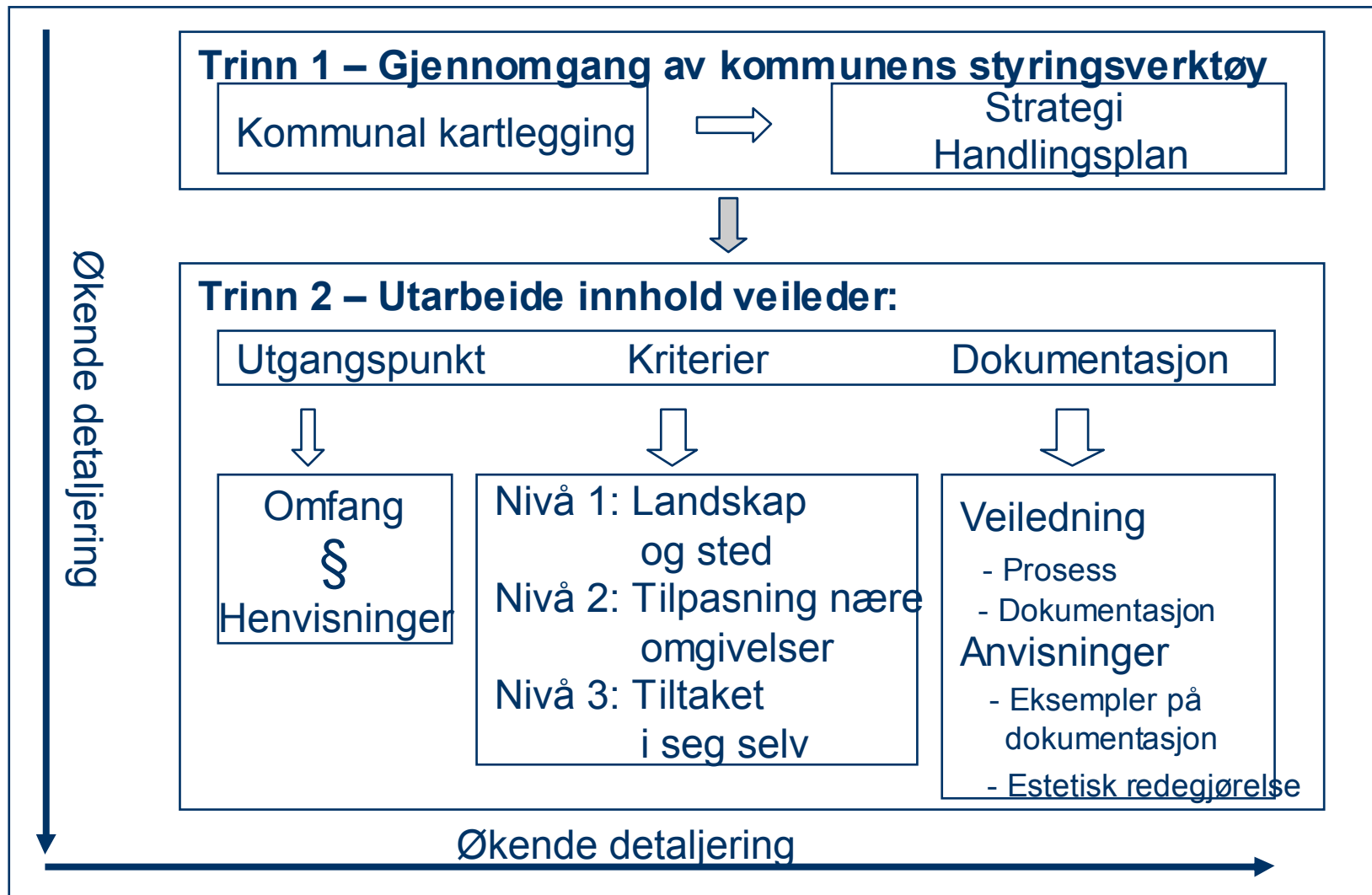
- Kartlegging av behov; strategiutvikling og handlingsplan

Trinn 2:

- Innhold (maks 25 sider)
 - Innledning; hensikt og målgruppe, styring
 - Avklaring rammer; omgivelser, tilpasning, tiltaket i seg selv
 - Prosessuell veiledning og krav til dokumentasjon

Anbefalinger veileder

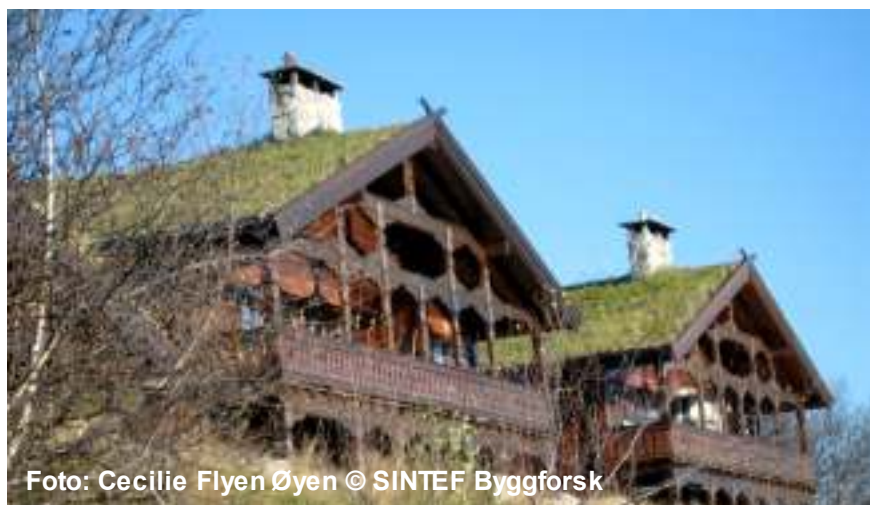
Nivå 1 – Landskap og sted

Nivå 2 – Nære omgivelser

Nivå 3 – Tiltaket i seg selv

- Tre eksempler på dagens byggeskikk

Videreføring i fase 2

- Fremdrift fase 2
 - Oppstart januar 2007
 - Presentasjon av resultatet i juni
- Husbanken ønsker:
 - Prototyp mal veileder med prosessveiledning
 - Veiledning av kommuner

Gjennomføring av fase 2

- Involvering
 - Referansegruppe
 - Pilotkommuner?

- Hvilket nivå skal byggeskikkveilederen ligge på?
 - Generell for hele kommunen
 - Begrenset til tema
 - Begrenset til områder

- Utforming av en Mal som kommunene kan bruke som håndbok

- www.husbanken.no

Hva skal barnet hete?

MAL for

- Byggeskikkveileder
- Estetisk veileder
- Veileder for arkitektonisk utforming

Videre ideer

- Nettverksopplegg for NKF/FFB/FFP?
- Politikeropplæring?
- Evaluering?
- ?

Takk for oppmerksomheten!

Bolighus i en norsk kommune
Foto: Tor Meinich Wathne ©

Zentrum für umweltbewusstes bauen,
Jordan + Müller Architekten, Kassel, Tyskland
Foto: Constantin Meyer © www.constantin.meyer.de